

Geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilerin ortaöğretim sonrası eğitim kurumlarına geçiş durumlarının incelenmesi

Rukiye Dedecan¹, Kadri Dedecan², Mehmet Murat Bezar³, Faruk Büyükdağdaş⁴

DOI 10.5281/zenodo.10397282

Özet

Türkiye, son on yılda 5 milyondan fazla farklı ülkeden gelen yabancılara ev sahipliği yapmaktadır. Bu kişiler, çeşitli statülerde bulunmakta olup, çoğunluğu geçici koruma altındadır ve devlet tarafından barınma, güvenlik, sağlık, gıda ve eğitim gibi temel ihtiyaçları karşılanmaktadır. Geçici Koruma Yönetmeliği'nin sağladığı haklarla Millî Eğitim Bakanlığı'nın denetiminde eğitim hizmetleri sunulmaktadır. Yabancı uyruklu gençler için üniversite eğitimi, yerli gençlere göre daha erişilebilir olup, son yıllarda bu öğrenci sayısında belirgin bir artış yaşanmıştır. 2022-2023 döneminde, özellikle Suriyeli öğrencilerin sayısı diğer ülke vatandaşlarına göre en fazla olup Türkiye'deki en büyük yabancı öğrenci grubunu oluşturmuştur. Bu durum, Türkiye'nin farklı kültürel çeşitliliğe sahip uluslararası öğrenci topluluklarını barındırdığını ve eğitim olanaklarının çeşitliliği açısından zengin bir ortam sunduğunu göstermektedir. Bu artış, ülkenin yabancı uyruklu öğrencilerin katılımındaki dikkate değer bir artışa sahne olduğunu göstermektedir. Doküman incelemesi ile yürütülen bu çalışmada, Türkiye'de geçici koruma statüsü altındaki Suriyeli öğrencilerin eğitim ve entegrasyonunu iyileştirmeye yönelik devam eden çabalara katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli öğrenciler, eğitim kurumlarına geçiş, ortaöğretim sonrası

Investigation of the transition status of Syrian students under temporary protection to post-secondary education institutions

Abstract

Turkey has been hosting more than 5 million foreigners from different countries in the last decade. These people have various statuses, the majority of them are under temporary protection and their basic needs such as shelter, security, health, food and education are met by the state. Education services are provided under the supervision of the Ministry of National Education with the rights provided by the Temporary Protection Regulation. University education is more accessible for foreign youth than for local youth, and there has been a significant increase in the number of these students in recent years. In the period 2022-2023, the number of Syrian students in particular was the highest compared to other nationalities and constituted the largest group of foreign students in Turkey. This shows that Turkey hosts culturally diverse international student communities and offers a rich environment in terms of diversity of educational opportunities. This increase shows that the country has witnessed a remarkable increase in the participation of foreign students. This document-based study aims to contribute to the ongoing efforts to improve the education and integration of Syrian students under temporary protection in Turkey.

Keywords: Syrian students, transition to educational institutions, post-secondary education

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, kozalakrukiye@gmail.com

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, dedecankadri@gmail.com

³ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, mmbezar@gmail.com

⁴ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, 0133aliaydin@gmail.com

Giriş

Suriye'deki çatışmaların başlamasından bu yana Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye akın etmesi, özellikle eğitim alanında çok sayıda zorluğu beraberinde getirmiştir. Suriyeli çocukların eğitim sistemine entegrasyonu, Türkiye'deki Millî Eğitim Bakanlığı ve çeşitli insani yardım kuruluşları için acil bir konu haline gelmiştir. Sonuç olarak, çok sayıda kamu ve özel kurum, geçici koruma altındaki Suriye vatandaşlarının Türkiye'de insan hakları çerçevesinde eğitime erişimini desteklemek için tedbirler uygulamaya koymuştur (Aydin, 2022; Kargin, 2018).

Geçici koruma statüsüne sahip Suriyeli öğrencilere eğitim hizmeti sunarken hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin karşılaştığı zorluklar kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Bu zorluklar, dili anlamaktan ekonomik, sağlık ve sosyal sorunlara kadar uzanmaktadır. Olumlu gelişmelere rağmen, bu öğrencilerin eğitim sistemine ve daha geniş bir topluma başarılı bir şekilde entegrasyonunu sağlamak için ele alınması gereken temel sorunlar hala mevcuttur.

2014 yılında Bakanlar Kurulu, kamp dışında yaşayan kayıtlı Suriyeliler için yasal çerçeveyi genişleten ve eğitim de dahil olmak üzere çeşitli hizmetlere erişimlerini sağlayan Geçici Koruma Yönetmeliği'ni yayımladı. Ancak, çocuklar da dâhil olmak üzere Suriyeli mülteciler için kayıt dışı veya yasadışı istihdam, zorlu çalışma koşulları ve düşük ücretler gibi sorunlar devam etmektedir (Kargin, 2018).

Bu zorluklar göz önünde bulundurulduğunda, geçici koruma statüsündeki öğrencilerin bulunduğu sınıflarda hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin karşılaştığı sorunların tespit edilmesi ve ele alınması elzemdir. Bu çalışma, geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilerin ortaöğretim sonrası eğitim kurumlarına geçiş durumlarını incelemeyi ve öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ışık tutmayı amaçlamaktadır.

Genel olarak, bu çalışma, Türkiye'de geçici koruma statüsü altındaki Suriyeli öğrencilerin eğitim ve entegrasyonunu iyileştirmeye yönelik devam eden çabalara katkıda bulunacaktır. Sonuç olarak, geçici koruma statüsündeki Suriyeli öğrencilerin Türkiye'deki eğitim sisteminde karşılaştıkları çok sayıda zorluk ve sorun bulunmaktadır (Kaya ve Ok, 2022). Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegrasyonunun içerdiği karmaşıklıklar ve çok boyutlu sorunlar göz önüne alındığında, eğitim deneyimlerini iyileştirmek için potansiyel çözümleri araştırmaya devam etmek çok önemlidir. Ayrıca, Geçici Eğitim Merkezleri Okullarının Suriyeli mülteci çocuklara kültürü tanıtmaya, yeni bir topluma geçişlerini kolaylaştırma ve akademik ve sosyal becerilerini geliştirme konusundaki rolü büyük önem taşımaktadır. Bu kurumlar, Suriyeli mülteci öğrencilerin eğitsel ve sosyal-duygusal gelişimleri için destekleyici bir ortam sağlamada hayati bir rol oynamaktadır.

Yöntem

Bu çalışma, doküman incelemesi (Balcı, 2004) yoluyla geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilerin ortaöğretim sonrası eğitim kurumlarına geçiş durumlarını ve karşılaştıkları zorlukları analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye Göç İdaresi Başkanlığı tarafından sağlanan istatistiksel veriler, temel kaynak olarak kullanılacaktır.

Veri Toplama Süreci

Çalışmada kullanılacak veriler, Türkiye Göç İdaresi Başkanlığı'nın resmi raporları ve istatistikleri üzerinden toplanacaktır. Bu veriler, geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilerin eğitim ve entegrasyon durumlarına ilişkin detaylı bilgi sağlamaktadır.

Belge Seçimi ve Analiz

Türkiye Göç İdaresi Başkanlığı'nın raporları, geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilerin eğitim sürecine yönelik geniş bir perspektif sunmaktadır. Bu belgeler arasından öğrencilerin eğitim kurumlarına geçiş süreçleri, entegrasyon zorlukları, öğrenci profilleri ve benzeri konularda öne çıkan istatistiksel veriler ve analizler belirlenecek, incelenecek ve derinlemesine değerlendirilecektir.

Veri Değerlendirmesi

Belirtilen belgelerin incelenmesi sonucunda elde edilen istatistiksel veriler, Suriyeli öğrencilerin eğitim sürecine ilişkin genel bir tabloyu ortaya koyacaktır. Bu verilerin analizi, öğrencilerin eğitim kurumlarına geçiş durumlarındaki sorunları, eğitimdeki performanslarını ve entegrasyon süreçlerini anlamak adına yapılacaktır.

Bulguların Çıkarılması

Elde edilen verilerin ve analizlerin sonuçları, geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilerin ortaöğretim sonrası eğitim kurumlarına geçişlerinde karşılaştıkları zorlukları ve eğitim sistemine entegrasyon süreçlerini detaylı bir şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu yöntem çerçevesinde Türkiye Göç İdaresi Başkanlığı'ndan temin edilen istatistiksel veriler, çalışmanın temel analizini oluşturacaktır. Bu verilerin detaylı incelenmesi ve değerlendirilmesi, Suriyeli öğrencilerin eğitim süreçlerine ilişkin kapsamlı bir bakış sunmayı hedeflemektedir.

Bulgular

Kaynak: Veriler, Göç İdaresi Başkanlığı web sayfasından 16.11.2023 tarihinde alınmıştır.

Ülkemiz, 2011'den bu yana özellikle Suriye'den olmak üzere 5 milyondan fazla farklı ülkelerden gelen insanlara ev sahipliği yapmaktadır. Bu yabancılar, uluslararası koruma altında olup mülteci, şartlı mülteci, ikincil mülteci, ikamet izinli mülteci, sığınmacı, vatansız, vatandaşlık almış ya da yasal kalış hakkına sahip gibi çeşitli statülerde bulunmaktadır, bu da uluslararası hukuk ve sözleşmeler tarafından belirlenmektedir. Ülkemizdeki yabancıların büyük bir çoğunluğu geçici koruma altındadır ve barınma, güvenlik, sağlık, gıda ve eğitim gibi temel ihtiyaçları devlet tarafından karşılanmaktadır. Eğitim hakları da Geçici Koruma Yönetmeliği'nde belirtilmiş olup Millî Eğitim Bakanlığı'nın denetiminde ve sorumluluğunda gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede, ülkedeki tüm yabancılar için eğitim hizmetleri ve sosyal uyum çalışmaları Millî Eğitim Bakanlığı tarafından planlanmakta ve yürütülmektedir. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından yapılan çalışmaların istatistikleri, Uluslararası Göç İstatistikleri Tavsiyeler Dokümanı ve Avrupa Birliği İstatistik Ofisi'nin uluslararası göç istatistikleri meta verisi dikkate alınarak hesaplanmaktadır. Bu istatistiklerde, ülkedeki yabancılar genellikle "tüm yabancılar", "uluslararası koruma altındaki yabancılar" ve "geçici koruma altındaki yabancılar" olmak üzere gruplara ayrılmaktadır. Geçici koruma altında bulunanlar arasında en fazla sayıda olanlar genellikle Suriye vatandaşlarıdır.

Türkiye'de üniversite eğitimi almak, yerli gençler için oldukça zorlu bir süreçken, yabancı uyruklu gençler için sağladıkları finansal imkanlarla birlikte daha erişilebilir bir hâle geliyor. Türk gençleri için ortaokuldan başlayıp Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) ile son bulan sınav maratonuna giriş, üniversiteye kabul edilme sürecinde kritik bir aşamadır. Ancak geçen yıl sınava giren 3 milyon 8 bin 287 kişiden sadece 900 bine yakını bir üniversiteye yerleşebildi.

Bu bağlamda, 2022-2023 öğretim yılında Türkiye'deki yabancı uyruklu öğrenci sayısında dikkate değer bir artış yaşandı. 2020-2021 eğitim yılında Türkiye'de eğitim gören yabancı uyruklu öğrenci sayısı 162 bin 108 iken, bu rakam 2021-2022 döneminde 260 bin 289'a yükseldi. Ardından, 2022-2023 döneminde bu sayı 301 bin 694'e çıktı. Bununla karşılaştırıldığında, 2013-2014 eğitim yılında yabancı uyruklu öğrenci sayısı sadece 48 bin 183 seviyesindeydi. Bu süreç, Türkiye'deki yabancı uyruklu öğrencilerin katılımında belirgin bir artışın yaşandığını gösteriyor.

Türkiye'de, 2022-2023 eğitim öğretim döneminde en fazla sayıda Suriyeli öğrenci eğitim görmektedir. Bu dönemde ülke genelinde eğitim alan en büyük yabancı öğrenci gruplarını incelendiğinde, ilk sırayı 58 bin 213 öğrenciyle Suriye almaktadır. Sıralamada ikinci sırada 34 bin 247 öğrenciyle Azerbaycan, üçüncü sırada 22 bin 632 öğrenciyle İran, dördüncü sırada 18 bin 250 öğrenciyle Türkmenistan ve beşinci sırada 16 bin 172 öğrenciyle Irak bulunmaktadır. Bu sıralamayı ise sırasıyla 10 bin 43 öğrenciyle Somali, 9 bin 597 öğrenciyle Mısır, 9 bin 203 öğrenciyle Afganistan ve 8 bin 864 öğrenciyle Kazakistan izlemektedir. Bu veriler, Türkiye'deki farklı ülkelerden gelen öğrenci gruplarının dağılımını göstermektedir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma, Türkiye'nin son on yılda 5 milyondan fazla farklı ülkeden gelen insanlara ev sahipliği yaptığını ve bu kişilerin çeşitli statülerde bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu kişilerin büyük çoğunluğu geçici koruma altındadır ve devlet tarafından barınma, güvenlik, sağlık, gıda ve eğitim gibi temel ihtiyaçları karşılanmaktadır. Eğitim hakları da Geçici Koruma

Yönetmeliği'nde belirtilmiş olup Millî Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğu altında gerçekleştirilmektedir. Ülkedeki tüm yabancılar için eğitim hizmetleri ve sosyal uyum çalışmaları bu çerçevede planlanmakta ve yürütülmektedir.

Türkiye'deki üniversite eğitimi, yerli gençler için oldukça zorlu bir süreçken, yabancı uyruklu gençler için daha erişilebilir hâle gelmektedir. Son yıllarda Türkiye'de eğitim gören yabancı uyruklu öğrenci sayısında dikkate değer bir artış yaşanmıştır. 2022-2023 eğitim öğretim döneminde, özellikle Suriyeli öğrencilerin sayısı diğer ülke vatandaşlarına göre belirgin bir şekilde öne çıkmaktadır. Türkiye'de eğitim alan en büyük yabancı öğrenci grupları incelendiğinde, Suriyelilerin sayıca en fazla olduğu görülmektedir.

Bu veriler, Türkiye'deki farklı ülkelerden gelen öğrenci gruplarının dağılımını açıkça göstermektedir. Bu durum, ülkenin çeşitli kültürel ve uluslararası öğrenci topluluklarını barındırdığını ve eğitim olanaklarının çeşitliliği açısından zengin bir ortam sunduğunu göstermektedir. Bu çalışma, ülkedeki yabancı uyruklu öğrencilerin katılımındaki artışın önemli bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Referans

- Aydın, Y. (2022). Access to education of syrian refugees living in türkiye. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(35), 1119-1130. <https://doi.org/10.35675/befdergi.1146503>
- Kargin, I. A. (2018). An assessment of the refugees' access to labor and housing markets and healthcare services in turkey from syrian refugees' perspective. *Border Crossing*, 8(1), 220-236. <https://doi.org/10.33182/bc.v8i1.574>
- Işık, Ş. and Kaynak, Ü. (2020). Geçici eğitim merkezlerinde çalışan okul psikolojik danışmanların suriyeli mülteci çocuklara yönelik algılarının metaforla incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(2), 624-649. <https://doi.org/10.37217/tebd.664177>
- Kaya, D. and Ok, G. (2022). Problems encountered by mathematics and science teachers in classrooms where syrian students under temporary protection status are educated and suggestions for solution. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 8(1), 111-127. <https://doi.org/10.33200/ijcer.774094>
- Balcı, A. (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler*. (4.Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.